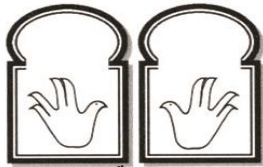

שכלום

בעזרת השם

שערי

עלון שבועי לעילוי זשמת שכלום טוויל הכהן בן בתיה ז"ל

עלון 1265

כ"ה טבת תשפ"ה

פרשת וארא

על הפרשה

נקודה פנימית

[שמות ט, יז]

"עודך בסתולל בעמי לבבתי שלום".

"סלסלה ותרוממך"

שנים רבות אני קורא את הפסוק הזה ומרגיש לי שאני לא ממש מבין אותו. מה הכוונה "מסתולל"?

חיפשתי ומצאתי פירושים יפים ומעניינים...

- א. **שהיה עושה אותם כמסילה שהכל דשין עליה**, כד"א (ישעיה נא) אשר אמרו לנפשך שחי ונעבורה ותשימי כארץ גוף [שמות רבה יב, א].
- ב. **בעון שאתה עושה בעמו תהיה מסתולל** (שופט, משוגט, כמו וסר מרע משתולל [ישעיה נט טו] פסיקתא זוטרתא [לקח טוב]).
- ג. **מס תולל, תרבה עליהם מס של עבדות**, תולל כמו ותוללניו שמחה (תהלים קלז ג) [פסיקתא זוטרתא [לקח טוב]).
- ד. **עודך מתחכך בעמי**, ודומה לדבר בדברי רבותינו נשים המסתוללות זו בזו פסולין לכהונה [שכל טוב].

גם רש"י (כמו מדרש רבה) פירש **מלשון מסילה** "עודך מסתולל בעמי - כתרוממו, כבישת ביה בעמי, והוא מגזרת (ישעיהו יא טז) **מסלה**, דמתרגמינן אורח כבישא. והוסיף נכדו הרשב"ם **"כובש אותם לעבדים"**.

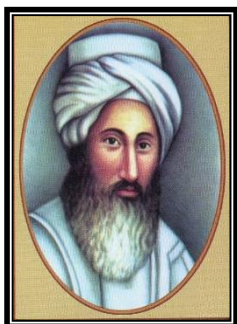
עוד נראה לי לומר בס"ד "מסתולל" מלשון "סלסלה", כמו שנאמר [משלי ד, ח] **"סלסלה ותרוממך תכבדך כי תחבקנה"**, ופירש שם האבן עזרא **"סלסלה - הגביהה ורוממה"**, והיינו לשון רוממות, שפרעה היה מתרומם ומתגאה על ישראל להשפילם. ותחילה חשבתי לחזור בי, כי לכאורה אין קשר בין מסתולל לסלסלה, אך ראיתי באבן עזרא אצלנו **"עודך מסתולל - כמו משתבח, מגזרת סלסלה ותרוממך"**. וכן כתב החזקוני **"משתבח בעצמך שיש לך כח לעכבם"**. עוד ראיתי בתרגום יונתן על פסוקנו **"עז כדון אנת מתרברב בעמי גדיל דלא למפטריונו"**, התרגום אומר במפורש שפרעה היה מתרברב (מתגאה) על ישראל. ובי"ה שמצאתי חיזוק לכך בדברי חז"ל [פסיקתא זוטרתא [לקח טוב]] **"מסתולל, פירושו מסתורר, ר' משתמש בל', כמו ארמנותיו אלמנותיו (ישעיה יג כב), כמו כי תשתרר (במדבר טז יג)"**, וברוך שכינותי לדעת גדולים.

ואם כבר נצרכנו לפסוק **"סלסלה ותרוממך"** מן הראוי לציין את דברי רש"י שם, **"סלסלה - חפשה היה חוזר עליה לדקדק בה"**, ואף כאן ניתן לומר כי פרעה היה מחפש אחר ישראל ומדקדק אחריהם לתופסם ולהתעלל בהם על כל דבר ודבר. מחפש עלילות ברשע לגולל על ישראל רעה. והי' השיב לו כגמולו, כן יאבדו כל אויבך ה'.

ובדרך צחות ניתן לומר כי בגלל שפרעה **"הסתולל"** בישראל, הקב"ה **השתולל** עליו, והתעלל בו. כן יאבדו כל אויבך ה'.

תורת החיד"א

פינחס - פ"א נו"ן גימ' יעקוב עם הכולל. חס הוא רחמים רומז לאברהם חסד גימט' רחס. פינחס גימט' יצחק הרי ג' אבות. מאורי אור להרמ"פ ומקור דבריו מהזוהר הקדוש בר"מ דף רל"ח כמ"ש ביאיר נתניב ועיין לעיל אות י"ב [דבש לפי פ, כד]

סיפורי צדיקים

מעלה גדולה לעסוק בסיפורי צדיקים. הן מצד מעלתן הצדיקים עצמם, והן מצד המעלה שתגיע לנו בלמדנו ממעשיהם הטובים.

כך כתב רבי אליעזר פאפו [פלא יועץ - דיבור] **"מצוה לשבח את הצדיקים ויספר בשבחם ושבח מעשיהם הטובים. וכתבו משם הרב רבי ישראל בעל שם טוב שהמדבר בשבח הצדיקים חשוב כאלו עוסק במעשה מרכבה"**.

עוד כתב בספר מחצית השקל [אורח חיים סימן קנו ס"ק ב] וכן מצינו (אבות ב, ח) רבן יוחנן בן זכאי מנה שבח ה' תלמידיו, **וכן הרמב"ם חשבו בכלל דיבור הנאהב לספר בשבח הצדיקים וחכמים כדי שילמדו ממעשיהם. וכן חשבו בהלכות דעות (ו, ב) בכלל להדבק בתלמידי חכמים"**.

דבר ראשון, כדאי שלכל אדם יהיו בבית ספרי קודש, תנ"ך, משניות, גמרא, ספרי הלכה ומחשבת ישראל, וכן ספרי מוסר.

לצד הספרים החשובים הללו חשוב מאוד שיהיו בבית גם ספרי צדיקים, סיפורים על צדיקים ועל תולדות חייהם. עצם המצאות הספרים חשובה, וכמובן שישפיע יותר אם גם נקרא בהם.

לא זו בלבד, אלא שכדאי גם בדרשות ובשיעורי תורה לשזור סיפורי צדיקים, וביאור תולדות חייהם. כמו שעשו חז"ל בגמרא ובמדרשים. יש סוגיות שלמות שמלאות ומשופעות במעשים על תנאים ואמוראים, ואין לי ספק שהדברים משפיעים על נימי הנפש העדינים ביותר, כיון שחז"ל ידעו והכירו את הצורך החשוב בקריאה ועיון במעשים מעין אלו.

וברצוני לפנות ישירות למגידי השיעורים ולדרשנים. אנא מכם כשאתם מזכירים סיפורי צדיקים בדרשותיכם, אנא ספרו אותם במלואם. יתכן שלכם זה סיפור יותר מדי מוכר, אך לא בטח שכל המאזינים מכירים את המעשה או את פרטיו, וכדאי לספר בשלמות, כדי שתהיה השפעה שלמה, הן מצד הרגש, הן מצד הידיעה, והן מצד ההשפעה שישפיעו הדברים.

יהי רצון שזכות כל הצדיקים תגן עלינו אמן.

מה המשמעות שלאבות נגלה ה' בשם שד-י, ולמשה נגלה בשם הויה (י-ה-ו-ה)?

ילקוט יוסף

סימן שכח - דיני חולה שיש בו סכנה בשבת

קלא. אם החולה שיש בו סכנה אומר שהוא צריך לאיזה דבר שיש בו חילול שבת, ואם לאו הוא מרגיש שיבוא לידי סכנה, והרופא אומר שאינו צריך, שומעים לחולה, דלב יודע מרת נפשו. אולם צריך לדעת שהחולה הוא בדעה צלולה.

אך אם החולה אומר שהוא צריך לרפואה פלונית, והרופא אומר שרפואה זו אדרבה תזיק לו, שומעים לרופא.

קלב. גם בחולי פנימי חייבים לנהוג על פי הטבע ולנהוג כהוראות הרופאים, אלא שיתחזק יותר ויתלה בטחונו בה' שיתן בלב הרופאים להבין ולהשכיל ולדעת שרשי המחלה ודרך רפואתה.

קלג. במקום שאין רופא לקבוע אם יש חשש סכנה בדבר, אפשר לסמוך על כל אדם שמתמצא קצת בדבר, ואומר שיש בחולי זה חשש סכנה. וכל אדם נחשב כמומחה קצת לענין זה, דספק נפשות להקל.

קלד. רופא גוי האומר שיש בחולי זה סכנה, שומעים לו לחלל את השבת.

קלה. רופא יהודי המחלל שבת בפרהסיא, האומר שיש בחולי זה סכנה וצריך לחלל עליו את השבת, יש להכיר את מהות הרופא אם הוא בעל מצפון שאינו רוצה להכשיל דתיים, ואינו אנטי דתי, יש לסמוך על דבריו משום ספק נפשות להקל.

קלו. ואמנם אם יש לפניו רופא שומר תורה ומצוות, ורופא שאינו שומר תורה ומצוות, בודאי שיש להעדיף לקחת רופא דתי, כדי שימעט בחילולי שבת בדברים שאין בהם שום צורך כלל, כל שאין הדבר גורם לעיכוב וספק פקוח נפש.

קלז. חולה מסוכן שרוצה שיביאו לו את רופאו הפרטי, ואינו מרגיש בנוח אם יביאו לו רופא אחר המתגורר קרוב, מותר להזמין את רופאו הפרטי אף שיעשה חילול שבת.

קלח. אם אין החולה מקפיד על רופא מסוים, וקראו לרופא המזדמן להם, חייב הרופא לחלל שבת על החולה, כשיש בדבר ספק סכנה, ואינו יכול לשלוח אותם לרופאו הפרטי של החולה.

קלט. אין לסמוך על אינו יהודי שאינו רופא, הטוען שיש בחולי [של ישראל] סכנה, וחייבים לחלל עליו את השבת, דסתם אינו יהודי לא מחזיקים אותו כבקי.

אבל אם הדבר ניכר ונראה לעין שחולה זה יש בו חשש וספק סכנה, ועל ידי אומדן דעתו של אותו אינו יהודי נכנס הספק בלבו של החולה או של הסובבים אותו, שומעין לאינו יהודי.

קמ. מי שיש לו חוס גבוה ואינו יורד, ובנוסף לזה יש לו גם הרגשה רעה, וטרם נקבעה סיבת הדבר, והרופא קובע שאינו דומה למחלות חוס רגילות, וכגון שיש לו חוס עם צמרמורות, יש לחוש שמא יש סכנה בדבר, ומחללים עליו את השבת להזמין לו רופא, או לקחתו לבית החולים וכדומה.

ויש מי שכתב שמחללים שבת החל משלושים ותשע מעלות חוס [צלזיוס] ומעלה, באדם בינוני. וחלקו עליו בשם חכמי הרופאים, שאין סכנה אלא בחוס של ארבעים מעלות ויותר.

וכל שיש ספק סביר של סכנה מחללין עליו את השבת אף בפחות משלושים ותשע מעלות חוס.

אבל אם נקבע על ידי רופא שהחוס נובע מהצטננות וכדומה, דינו כחולה שאין בו סכנה, ואין להתיר לחלל עליו את השבת.

